

*Тетяна Вікторівна Коменко,
доцент кафедри теорії
та історії права та держави
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
кандидат юридичних наук, доцент
ORCID: 0000-0002-3298-3633*

ТЕОРІЯ ЕЛІТ У КОНЦЕПЦІЇ В'ЯЧЕСЛАВА ЛИПІНСЬКОГО

Постановка проблеми. Реформування сучасного суспільства пов'язується із обґрунтуванням солідної наукової основи здійснюваних реформ. Важливого значення у доктринальному обґрунтуванні суспільних змін набуває аналіз продукованих відомими вченими ідей і концепцій, сукупність яких становить зміст політичних і правових знань. Важливою складовою науки політичних і правових учень є дослідження поглядів на державу і право українських мислителів, серед яких вирізняється В'ячеслав Липинський, який обґрунтував власну оригінальну концепцію української держави та сформулював ідею провідної ролі в управлінні державою української національної аристократії, спираючись на концепцію теорії еліт.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творча спадщина В. Липинського була предметом дослідження таких вчених, як В. Масненко, І. Гирич, І. Передерій, О. Шморгун, С. Приходько, М. Поліковський, С. Граб, Є. Пизюра, М. Гедін, В. Румянцев та ін., які досліджували різні аспекти наукової діяльності та спадщини цього мислителя.

Метою статті є дослідження поняття, природи та сутності поняття «теорія еліт», що є основою наукової концепції В. Липинського та можливостей її використання у сучасній практиці державотворення.

Методологія дослідження забезпечує достовірність отриманих наукових результатів, досягнення об'єктивності в процесі з'ясування понятійно-категоріального апарату, використаного в науковій концепції Липинського та досягнення поставленої мети. Слід виокремити такі методологічні засоби, які були використані нами в процесі поетапної підготовки дослідження: аксіологічний підхід визначив цінність наукової спадщини вченого, її належність до духовних, моральних і правових здобутків; гносеологічний підхід, використаний для пізнання природи ідей В. Липинського, їх змісту та впливу на тогочасну правову реальність; онтологічний підхід спрямований на з'ясування впливу ідей вченого на суспільну практику та сучасне державне будівництво. Комунікативний підхід розкрив зміст поняття взаємозв'язку з представниками аристократії (войовники – продуценти – інтелігенція) як активної частини народу, яка бере безпосередню участь у державотворенні. Історико-порівняльний метод уможливив у процесі порівняльної характеристики формування еліт крізь призму ретроспективи з'ясувати особливості цього феномену, дослідивши роль української нації та національної еліти в процесі становлення державності, окресливши модель «циркуляції еліт».

Основні результати дослідження. Характеристика ідей В. Липинського поєднується з аналізом їх витоків. Перші спроби науково-теоретичного осмислення феномена еліти здійснили мислителі Стародавніх Китаю та Греції, які вважали, що народ не здатний управляти суспільством і державою, а тому він мусить підкорятися. Думку про те, що історію творять обрані представники панівних верств, також обґрунтовували в різні часи Платон, Макіавеллі, Т. Карлейль, Ніцше та ін.

Теорія еліт у сучасному розумінні з'явилася наприкінці XIX – на початку XX століття. Перші концептуальні підходи до з'ясування ролі та значення політичної еліти пов'язані з іменами представників макіавеллівської школи – Гаєтано Моски і Вільфредо Парето. Саме вони обґрунтували об'єктивний характер елітарності, з'ясували особливі якості еліти, наполягали на усвідомленні нею власної винятковості. Основою обґрунтованої концепції стала ідея про те, що політика – це

сфера боротьби двох груп: «панівної меншості (еліти), яка управляє», та «сірої маси», що охоплює решту населення, якою управляють. Це зумовлено психологічною та соціальною нерівністю людей, їх різними природними здібностями та різними можливостями і бажанням брати участь у політиці. Еліта в широкому розумінні сприймалась як подібна за значенням до аристократії (влади кращих), чи в сучасному формулюванні до меритократії (влади гідних). У справах управління правлячу еліту складають ті, хто впливає на урядову політику, тому еліта формується в межах таких професійних сфер, як: політична, економічна, військова та інтелектуальна, які висувають своїх найкращих представників, здатних приймати відповідні рішення. Критеріями належності до еліт можуть бути: організаційні здібності, наближеність до влади, престижна освіта, матеріальні та інтелектуальні переваги тощо.

Політична еліта є неоднорідною, внутрішньо диференційованою і суттєво різниться залежно від історичної епохи та країни. В елітах постійно відбуваються зміна, циркуляція, оновлення. Люди з нижчих еліт переходять до вищих і навпаки – відбувається зворотний рух. У середині самої еліти також відбувається циркуляція: виникнення нової еліти, досягнення піку, утвердження нових форм управління та деградація старих, втрата панування в суспільстві. Водночас у суспільстві формується нова еліта, яка теж прагне до влади, тому зміна еліт відбувається, як правило, шляхом насильства, переворотів і революцій, хоча можлива зміна і мирним, еволюційним шляхом.

Теорія еліт вплинула на розвиток політичної і правової думки, в тому числі і на формування ідей і поглядів політичних діячів періоду відродження української державності Д. Донцова і В. Липинського. Так, Д. Донцов розмежував «ініціативну меншість» (еліту) і «пасивний чинник нації» (народ). На його думку, найактивніша група (еліта) в суспільстві формує певну ідею, робить її доступною для мас (народу) та мобілізує народ на її втілення. В основу ж концепції В. Липинського покладено ідеї формування національної аристократії – «сильної, організованої і освіченої інтелігенції», якій властиві і прагнення до влади, і готовність боротися з нею. На його думку, тільки завдяки національній аристократії, яка має авторитет у народу, можливо побудувати державу в Україні [1, с. 205].

В. Липинський обґрунтував теорію «Української Трудової Монархії», яка стала наслідком усвідомлення та аналізу причин краху української державності в 1917–1920 роках. Основною причиною цього, на думку В. Липинського, було те, що «боротьба за створення Української Держави – тобто за здобуття реальної волі для української нації – була здійснена людьми, які в державну незалежність України ніколи не вірили і навіть до самої ідеї державної незалежності ставилися з погордою і ворожею» [2, с. 87].

Свої ідеї щодо еліт В. Липинський викладає у третій частині твору «Листи до братів-хліборобів» (1921–1922 рр.) і в трактаті «Покликання варягів чи організація хліборобів» (1923 р.), хоча в них він і не застосовує термін «еліта», а керується термінами «провідна верства», «активна верства» чи «аристократія».

Позитивним було те, що у своїх роботах В. Липинський проаналізував причини виникнення, розвитку та занепаду держави та визначив рушійні сили будь-якого державотворчого процесу. На думку вченого, держава утворюється в результаті зовнішнього або внутрішнього завоювання і всім державам притаманне існування влади та провідної верстви населення як носія цієї державної влади. Такими носіями державної влади можуть бути представники трьох верств або сил суспільства: сили мілітарної – «войовники», економічної – «продуценти» та інтелектуальної – «інтелігенти». Войовникам і продуцентам притаманні особливі державотворчі якості, а інтелігенції відведена роль усвідомлення і формування теорій і напрямів розвитку суспільних рухів. В. Липинський виокремлює три основні типи державного устрою, «три методи організації державного буття»: класократію, демократію, охлократію [3, с. 35]. Визначені вченим типи існують у різних історичних епохах і не залежать від рівня економічного чи культурного розвитку.

Під охлократією розумілось таке правління аристократії, яке здійснювалось над неорганізованою групою населення, тобто юрбою, звідси і походить запропонована назва. «Охлократія – це метод організації аристократії такої нації, яка в процесі свого примітивного матеріального і расового розвитку, або під впливом попереднього матеріального і расового розкладу, ще не витворила міцно спаяних по способу своєї матеріальної продукції і по своєму расовому спорідненню класів, і яка ділиться тільки на політично безформенну, економічно і расово нездиференційовану юрбу,

на тих, хто правлять цією безкласовою юрбою при помочі своєї озброєної і міцно спаяної організації» [3, с. 36]. Для охлократії характерне зосередження політичної і духовної влади в одних руках, охлократія – це абсолютне панування «войовників-непродуцентів з повним порушенням та ігноруванням прав і свобод людини та ліквідацією громадянського суспільства».

У демократії державна влада потрапляє до рук «багатіїв-плутократів» або найнятих ними політиків-професіоналів. Державна влада стає знаряддям реалізації інтересів не народу, а окремих груп. Охлократію і демократію В. Липинський називає невдалими формами правління, в яких переважають недоліки як для нації, так і для народу.

Найприйнятнішою для України В. Липинський вважає класократію та характеризує її як форму правління, що методом координації та стримувань формує державну владу, головним завданням якої є посередництво між ланками управління і суспільства, збереження традицій та об'єднання усього суспільства однією метою. У класократії існує два визначених класи, які В. Липинський називає «чорні» – пасивні та «жовті» – активні. Представники активного класу характеризуються як урівноважені, такі, що відчують свою націю, здатні до влади. Вони не спираються у своїй владі на якісь кола із пасивних мас, усі реформи проводять згори, не враховуючи думку низів, проте знаючи про їх потреби. Після приходу до влади активної верстви врівноважуються всі інтереси та встановлюється «лицарський мир». Щодо класу пасивних, то їх права не утискаються, а навпаки, їм надається можливість для розвитку і розкриття потенціалу.

Згадані типи державного устрою змінюють один одного: ослаблена надмірним розвитком матеріального добробуту класократія вироджується в демократію, надмірна свобода якої призводить до охлократії, в боротьбі проти якої знову гуртується класократія.

Держава як така, на думку В. Липинського, це «перш за все – Влада, Територія, Громадянство». Для її організації потрібна згуртована сила, яка підтримує владу в ім'я добра всієї території та всіх громадян [3, с. 127]. На думку вченого, важливим моментом у процесі державного будівництва є нація. Нація – це організоване суспільне життя, де активна меншість організовує пасивну більшість. Тому В. Липинський приділяє значну увагу саме цій «активній меншості», яку він називає аристократією, тобто елітою. Це кращі, найбільш енергійні та найбільш вмілі «аристократи духу» люди, які характеризуються певним «ідеалізмом» [4, с. 394]. Нація повинна об'єднатися на ґрунті територіального патріотизму, незалежно від етнічного походження, класової чи культурної належності, віросповідання, керуючись передусім почуттям любові до України. Критерієм для визначення того, хто є українцем, є «всякий, хто хоче, щоб Україна перестала бути колонією» [5, с. 227]. Отже, нація – це політична спільнота співгромадянства на єдиній території, це всі мешканці землі й усі громадяни цієї держави.

Здобуття Української держави невіддільне від суб'єктів – носіїв ідей українського визвольного руху, інтелігенції, організаторів хліборобства, індустрії та військових. Отже, необхідне формування вищих соціальних верств, усвідомлення ними своєї національної належності та бажання розбудови власної національної держави. Це повинно стати базою формування нової національної аристократії. Саме вона, на думку вченого, є визначальною у національно державному відродженні країни.

Основи української нації, на думку В. Липинського, беруть свій початок з Галицько-Волинської держави, після розпаду якої трансформувалися у Велике князівство Литовське і Руське, «згодом опинилися у лещатах московської охлократії зі Сходу і польської шляхецької демократії із Заходу» [3, с. 129]. На думку В. Липинського, аристократія як провідна верства населення здійснює функцію управління найкраще, хоча її склад в різні часи, у різних народів є різним. «Аристократія – це лицарі-феодала доби Середньовіччя, і французьке дворянство часів абсолютизму, і пруські юнкери періоду Німецької імперії, і фінансова буржуазія сучасної Франції та Америки, і бюрократія Російської імперії і робітнича аристократія Англії» [3, с. 132].

Характеризуючи суспільний устрій, В. Липинський зазначав, що в кожній нації завжди існувала й існує активна меншість, яка керує, і пасивна більшість, якою керують: «Є більша або менша, або – в залежності від історичної епохи та відмінних прав існування – інша група людей, що керує нацією на чолі її політичних організаційних установ, створює певні культурні, моральні, політичні і цивілізаційні вартості» [3, с. 130]. Але до національної аристократії В. Липинський відносив не родову аристократію, а групу «найкращих в даний історичний момент серед нації людей, які

найкращі серед неї тому, що власне вони в даний момент є організаторами, правителями і керманічами нації» [3, с. 130].

Отже, найкращі, найсильніші, найздібніші авторитети кожного з класів повинні створити нову українську національну аристократію. Українська національна аристократія – це найкращі, найбільш енергійні, сильні, розумні, авторитетні провідники нації, яких В. Липинський називає елітою. Національна аристократія характеризується двома ознаками: 1) матеріальною силою, якої вона набуває в ході матеріального виробництва; 2) моральним авторитетом, який спирається на здатність виконання нею своїх національних завдань. Без цього, на думку В. Липинського, національна аристократія неможлива, а без національної аристократії немає держави.

На думку вченого, новій українській національній аристократії як провідній верстві населення найбільш відповідною формою організації державної влади буде класократія, ознаками якої є: «поділ на продукуючі класи; спільна їм всім одна віра в непорушні Божескі Закони; одна громадська мораль, випливаюча із закону труда; твердими законами громадської моралі, обмежена і послухом, авторитетам спаяна сильна організація класової аристократії – велика сприйнятність на творчий порив серед пасивних мас – в результаті високий моральний авторитет аристократії, висока техніка, висока духовна культура і високі ритмічні та органічні форми громадянського життя цілої нації» [6, с. 15].

У класократії В. Липинський приділяє увагу процесу «циркуляції еліт», який сформований В. Парето. Він наголошував на важливості процесу зміни та відновлення еліт для їх успішного функціонування. Майбутнє України В. Липинський пов'язував зі встановленням влади класократичної еліти на чолі з гетьманом. Класократія – це така форма держави, в якій владу здійснює аристократія, яка формується відбором кращих представників усіх суспільних класів і груп. Влада самої еліти обмежується монархом, який діє відповідно до законів, що приймаються законодавчими органами. Саме така організація, на думку Липинського, здатна забезпечити процес державотворення і організацію української нації.

Ще однією умовою існування класократії є обмеження світської влади духовною. «Світська влада визначає авторитет влади духовної, в свою чергу, влада духовна опікується всіма станами, незалежно від їх матеріального забезпечення і однаково захищає всіх перед законом. Саме така рівновага має існувати в державі, і тоді влада світська не впливає на духовну» [7, с. 41–61].

У сучасному суспільстві також є кілька еліт, між ними існує вільна конкуренція, заснована на принципах політичного та партійного плюралізму. Сучасні еліти не відірвані від народу, а контролюються ним за допомогою виборчого права та незалежних медіа тощо.

Висновки. В. Липинський сформулював ідею про те, що в будь-якому суспільстві є вищий привілейований стан – національна еліта, здатний подолати деструктивні тенденції та створити національну державу [8]. Українська національна еліта формується шляхом відбору найкращих представників з різних класів-станів, які мають весь час поповнюватися свіжими силами та реалізовувати законодавчу, виконавчу та судову владу в державі. Саме в такій державі, на думку В. Липинського, забезпечуються економічні, політичні та культурні свободи населення. Українська держава повинна бути незалежною і національною, і це проблема українського політичного розвитку і кінцева мета українства. В. Липинський відносив Україну до європейської цивілізації й саме тому вважав її демократичною. Його ідеї є актуальними для побудови європейської, демократичної держави з патріотичною і відповідальною владою, яка поважає європейські цінності, принцип верховенства права, права і свободи громадян.

Список використаних джерел

1. Козак Н. Консерватизм: світогляд, ідеологія, доктрина. *Вісник Львів. ун-ту ім. І. Франка*. Серія: Філософські науки: зб. наук. праць. Львів, 2000. Вип. 2. С. 204–213.
2. Україна на переломі. 1657–1658. Київ, 1997.
3. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. Про ідею і організацію українського монархізму. *В'ячеслав Липинський. Твори*. Т. 6, кн. 1. Київ; Філадельфія: Ін-т східноєвропейських досліджень НАН України; Східноєвропейський ін-т ім. В. К. Липинського, 1995.
4. Поліковський М. Ф., Граб С. О. В'ячеслав Липинський як ідеолог українського консерватизму. 2015. С. 392–397.

5. Вільчинський Ю. Українська національна ідея в історії В. Липинського. *Ю. Вільчинський. II Міжнародний конгрес україністів: Філософія*. Львів, 1994. 346 с.
6. Терещенко Ю. І. Україна та європейський історичний контекст у «Листах до братів-хліборобів» В'ячеслава Липинського. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія «Історія, економіка, філософія». Київ: Вид. центр КНЛУ, 2016. Вип. 20.
7. Гедін М. Класократична концепція В'ячеслава Липинського як засіб українського державотворчого процесу. *Вісник КНЛУ*. Серія Історія, економіка, філософія. Вип. 22. 2017. С. 41–61.
8. Передерій І. Г. Роль громадсько-політичної діяльності В. Липинського у формуванні його науково-історичної концепції. *Гілея*. Історичні науки. Вип. 22. С. 31–43.

References

1. Kozak N. Konservatyzm: svitohliad, ideolohiia, doktryna. *Visnyk Lviv. un-tu im. I. Franka*. Serii: Filosofski nauky: sb. nauk. Prats. Lviv, 2000. Vyp. 2. S. 204–213.
2. Ukraina na perelomi. 1657–1658. Kyiv, 1997.
3. Lypynskyy V. Lysty do bratviv-khliborobiv. Pro ideiu i orhanizatsiiu ukrainskoho monarkhizmu. *Viacheslav Lypynskyy. Tvory*. T. 6, kn. 1. Kyiv; Filadelfia: In-t Skhidnoievropeiskykh doslidzhen NANU; Skhidnoievropeyskyy in-t im. V. K. Lypynskoho, 1995.
4. Polikovskyy M. F., Hrab S. O. Viacheslav Lypynskyy yak ideoloh ukrainskoho konservatyizmu. 2015. S. 392–397.
5. Vilchynskyy Yu. Ukrainska natsionalna ideia v istorii V. Lypynskoho. *Yu. Vilchynskyy. P Mizhnarodnyi konhres ukrainistiv: Filosofiia*. Lviv, 1994. 346 s.
6. Tereshchenko Yu. I. Ukraina ta yevropeyskyy istorychnyy kontekst u «Lystakh do bratviv-khliborobiv» Viacheslava Lypynskoho. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu*. Serii «Istoriia, ekonomika, filosofiia». Kyiv: Vyd. tsentr KNLU, 2016. Vyp. 20.
7. Hedin M. Klasokratychna kontseptsiiia Viacheslava Lypynskoho yak zasib ukrainskoho derzhavotvorchoho protsesu. *Visnyk KNLU*. Serii «Istoriia, ekonomika, filosofiia». Vyp. 22. 2017. S. 41–61.
8. Perederii I. H. Rol hromadsko-politychnoi diialnosti V. Lypynskoho u formuvanni yoho naukovo-istorychnoi kontseptsii. *Hileia*. Istorychni nauky, vyp. 22. S. 31–43.

Котенко Т. В. Теорія еліт у концепції В'ячеслава Липинського

У статті аналізуються політичні погляди В'ячеслава Липинського щодо ролі і місця політичної еліти в процесі утворення української держави. Досліджуються поняття, природа та сутність категорії «теорія еліт», що становлять основу наукової концепції В. Липинського та можливостей її використання у сучасній практиці державотворення. Характеризуються ідеї В. Липинського, пов'язані з аналізом їх витоків. Аналізуються перші концептуальні підходи до з'ясування ролі та значення політичної еліти, пов'язані з іменами Г. Моски і В. Парето, які обґрунтували об'єктивний характер елітарності та з'ясували особливі якості еліти, критерії належності до еліт, а також охарактеризували процеси зміни, циркуляції та оновлення в елітах. Зазначено, що теорія еліт вплинула на розвиток політичної і правової думки, в тому числі й на формування ідей і поглядів політичних діячів періоду відродження української державності, зокрема В. Липинського, який у своїх роботах проаналізував причини виникнення, розвитку та занепаду держави та визначив рушійні сили будь-якого державотворчого процесу. На думку вченого, всім державам притаманне існування влади та провідної верстви населення як носія цієї державної влади. В. Липинський виокремлює три основні типи державного устрою: класократію, демократію і охлократію та визначив представників трьох верств, які можуть бути носіями державної влади. З'ясовано що найприйнятнішою для України В. Липинський вважав класократію, у якій існує два визначених класи: «чорні» – пасивні та «жовті» – активні. Представники активного класу характеризуються як урівноважені, такі, що відчують свою націю, здатні до влади і після їх приходу до влади врівноважуються всі інтереси та встановлюється «лицарський мир». На думку В. Липинського, потрібна сила, яка підтримує владу в ім'я добра всієї території та всіх громадян, Тому, на його думку, важливим рушієм у процесі державного будівництва є нація. Розглянута характеристика нації в поглядах В. Липинського. Нація – це кращі, найбільш енергійні та найбільш вмілі «аристократи духу» – люди, котрі характеризуються певним «ідеалізмом». Нація повинна об'єднатися на ґрунті територіального патріотизму, незалежно від етнічного походження, класової чи культурної належності, віросповідання, керуючись передусім почуттям любові до України та бажанням побудувати власну національну державу. Визначено, що, на думку В. Липинського, саме українська нація повинна стати новою національною аристократією. До національної аристократії В. Липинський відносив не родову аристократію, а найкращих, найбільш енергійних, найздібніших авторитетів кожного класу, які характеризуються двома ознаками: матеріальною силою, якої набувають у ході матеріального виробництва, та моральним авторитетом. На думку В. Липинського,

без національної аристократії немає держави. Зазначено, що, на думку вченого, для нової української національної аристократії як провідної верстви населення найбільш відповідною формою організації державної влади буде класократія. У класократії вчений приділяє увагу процесу циркуляції еліт, який необхідний для їх успішного функціонування. Майбутнє України В. Липинський пов'язував зі встановленням влади класократичної еліти на чолі з гетьманом, який обмежує владу еліти та сам діє відповідно до законів. Ще однією умовою існування класократії є обмеження світської влади духовною.

Отже, В. Липинський сформулював ідею про те, що в будь-якому суспільстві є вищий привілейований стан – національна еліта, здатна подолати деструктивні тенденції та створити національну державу. Саме в такій державі забезпечуються економічні, політичні і культурні свободи населення. На думку вченого, проблемою українського політичного розвитку і кінцевою метою українства є розбудова незалежної національної держави, яку В. Липинський відносив до європейської цивілізації.

Ключові слова: концепція, національна аристократія, класократія, політична еліта, нація.

Kotenko T. V. Theory of elites in the concept of Viacheslav Lypinsky

The article analyzes Vyacheslav Lipinsky's political views regarding the role and place of the political elite in forming the Ukrainian state. It examines the concepts, nature, and essence of the «elite theory» category, which forms the basis of Vyacheslav Lipinsky's scientific concept and its potential use in contemporary state-building practice. Vyacheslav Lipinsky's ideas, which are associated with analyzing their origins, are characterized. The first conceptual approaches to clarifying the role and significance of the political elite, associated with the names of G. Mosca and V. Pareto, are analyzed, which justified the objective nature of elitism and clarified the unique qualities of the elite, criteria of belonging to the elite, as well as characterized the processes of change, circulation, and renewal within elites. It is noted that the elite theory influenced the development of political and legal thought, including the formation of ideas and views of political figures of the Ukrainian statehood revival period, in particular Vyacheslav Lipinsky, who analyzed the reasons for the emergence, development, and decline of the state in his works and identified the driving forces of any state-building process. According to Vyacheslav Lipinsky, power and a leading population stratum are the carriers of this state's power, which is inherent in all states. Vyacheslav Lipinsky identifies three main types of state structure, classocracy, democracy, and ochlocracy, and determines the representatives of three strata who can carry state power. It is clarified that Vyacheslav Lipinsky considered classocracy the most acceptable for Ukraine, in which there are two defined classes: «black» – passive, and «yellow» – active. Representatives of the active class are characterized as balanced, feeling their nation is capable of power, and after coming to power, they balance all interests and establish a «chivalrous peace». In Vyacheslav Lipinsky's opinion, a force that supports power in the name of the good of the entire territory and all citizens is necessary. Therefore, according to him, the nation is a crucial moment in the state-building process. The characteristics of the nation are considered in the views of Vyacheslav Lipinsky. The nation comprises the best, most energetic, and most skilled «aristocrats of the spirit» – people characterized by a certain «idealism». The nation should unite based on territorial patriotism, regardless of ethnic origin, class or cultural affiliation, or religion, guided primarily by a love for Ukraine and a desire to build their national state. In Vyacheslav Lipinsky's opinion, it is determined that the Ukrainian nation should become the new national aristocracy. Vyacheslav Lipinsky attributed to the national aristocracy not the hereditary aristocracy but the best, most energetic, and most capable authorities of each class, characterized by two attributes: material power acquired during material production and moral authority. In Vyacheslav Lipinsky's opinion, without a national aristocracy, there is no state. It is noted that according to the scientist, the most appropriate form of organization of state power for the new Ukrainian national aristocracy as the leading stratum of the population will be classocracy. In classocracy, the scientist pays attention to the process of elite circulation necessary for their successful functioning. Vyacheslav Lipinsky associated the future of Ukraine with establishing the power of the classocratic elite headed by the hetman, who limits the power of the elite and acts by the laws. Another condition for the existence of classocracy is the limitation of secular power by spiritual power. Thus, Vyacheslav Lipinsky formulated the idea that in any society, there is a higher privileged class – the national elite capable of overcoming destructive tendencies and creating a national state. In such a state, the economic, political, and cultural freedoms of the population are ensured. According to scientists, the problem of Ukrainian political development and the ultimate goal of Ukrainians is constructing an independent national state, which Vyacheslav Lipinsky attributed to European civilization.

Key words: Conception, the national aristocracy, classocratia, political elite, nation.

DOI: 10.33663/2524-017X-2024-15-279-284